

Til lovforslag nr. L 289. Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 12. juni 1992

Betænkning

over

Forslag til lov om dispensation fra forskellige love i forbindelse med oprettelsen af erhvervszoner

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Nogle af udvalgets spørgsmål og arbejdsministerens svar herpå er tillige med nogle af de skriftlige henvendelser samt arbejdsministerens henholdsvis industriministerens kommentarer hertil optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Centralorganisationen af Metalarbejdere,
Dansk Industri,
Landsorganisationen i Danmark og
Restaurations- og Bryggeriarbejder Forbundet.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialdemokratiets og Socialistisk Folkepartis medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et mindretal inden for flertallet (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) er overordentlig tilfreds med, at der nu bliver indført erhvervszoner i Danmark. Erhvervszonerne vil i Danmark betyde tusinder af nye arbejdspladser, ligesom det har været tilfældet i alle andre lande med erhvervszoner. Fremskridtspartiet fremsatte den 19. november 1991 beslutningsforslag nr. B 24, forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af erhvervszoner. Med gennemførelsen af bl.a. nærværende lovforslag bliver Fremskridtspartiets idé en realitet.

Et *mindretal* (Socialdemokratiets og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et flertal inden for mindretallet (Socialdemokratiets medlemmer af udvalget) finder, at lovforslagene om at oprette 10 erhvervszoner fordelt på 3 amtskommuner i hele deres tankegang er forkert og skadelig. Lovforslagene er i realiteten udtryk for statsanerkendt og statsdirigeret konkurrenceforvriddning.

Ud over de skattemæssige begunstigelser, som de berørte virksomheder opnår, omfatter lovpakken også mulighed for at opnå dispensation på områder som lukkelov, ferieforhold, arbejdstid, ansættelsesregler osv.

På den baggrund har skatteministeren i sit svar på spørgsmål 5 til L 294 (forslag til lov om ændring af skattemæssige afskrivninger m.v. (Afskrivning med dobbelte satser i erhvervszoner)) betegnet forslaget som »god liberal politik«.

Det er beskæmmende, at »god liberal politik« fortsat er konkurrence på dårlige løn- og ansættelsesforhold.

Derimod er det glædeligt, at arbejdsmarkedets organisationer på både lønmodtager- og arbejdsgiverside klart og utvetydigt har taget afstand fra regeringens lovpakke om erhvervszoner.

Socialdemokratiet forudser, at lovforslagene i forhold til deres udtalte sigte om øget aktivitet vil være virkningsløse. Der vil alene blive tale om, at enkelte kommuner på nabokommu-

ners bekostning kan oprette et antal arbejdspladser, som vil medføre ringere arbejdsvilkår for de ansatte end dem, der gælder for andre lønmodtagere.

Socialdemokratiet vil stemme imod hele lovpakken om erhvervszoner.

Et mindretal inden for mindretallet (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) kan ikke tilslutte sig lovforslaget, idet al erfaring viser, at virksomheder, der alene oprettes, fordi der i et område er lavere krav til skattebetaling, miljøregler, arbejdsregler osv., tenderer til at være mindre seriøse virksomheder.

Der er derfor risiko for, at de svage områder, hvor erhvervszonerne tænkes oprettet, får et endnu svagere erhvervsliv. Mindretallet finder det i øvrigt ejendommeligt, at partier, der nor-

malt advarer mod konkurrenceforvridning, kan støtte et lovforslag, der netop bygger på konkurrenceforvridning.

Mindretallet ønsker også at gøre en særlig indsats i områder, hvor arbejdsløsheden er særlig stor. Men det kunne gøres langt bedre og mere fremtidssikret ved at udnytte de muligheder, som udvidelsen af kommunalfuldmagten i lovforslagene L 78 (forslag til lov om kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter) og L 85 (forslag til lov om kommuners og amtskommuners samarbejde med aktieselskaber m.v.) indebærer. Der burde afsættes statslige midler til en særlig indsats i disse områder til etablering af erhvervsmæssig infrastruktur, støtte til lokale iværksættere og oprettelse af blandet kommunalt-private systemeksportselskaber.

Jytte Andersen (S) Bakholt (S) Ole Vagn Christensen (S) Poul Erik Dyrhund (S)

Hans Jørgen Jensen (S) fmd. Lone Møller (S) Taanquist (S) Lilli Gyldenkilde (SF) nfmd.

Duetoft (CD) Pia Christmas-Møller (KF) Kai Dige Bach (KF) Charlotte Antonsen (V)

Helge Sander (V) Jørgen Winther (V) Poul Nødgaard (FP) Lone Dybkjær (RV)

Kofod-Svendsen (KRF)

Bilag

Nogle af udvalgets spørgsmål til arbejdsministeren og dennes besvarelse heraf samt en række henvendelser og arbejdsministerens kommentarer hertil:

Spørgsmål nr. 1:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til henvendelsen af 1. juni 1992 fra Landsorganisationen i Danmark, jf. bilag 1.

Svar:

Det fremgår af henvendelsen fra Landsorganisationen i Danmark (LO), at L 289 efter organisationens opfattelse vil medføre en uhenigtsmæssig konkurrenceforvridning.

Hertil bemærkes, at L 289 skal bidrage til etableringen af en række afgrænsede erhvervszoner i områder, der befinder sig i en erhvervs-mæssigt vanskelig situation, hvor der tilbydes virksomheder særlig gunstige vilkår. Der er endvidere tale om et tidsbegrænset forsøg. På den baggrund finder jeg ikke, man kan tale om konkurrenceforvridning i sædvanlig forstand.

Det anføres endvidere, at jeg efter lovforslaget kan godkende, at lovsikrede minimumsregler for beskyttelse af lønmodtagere i ferieloven, funktionærloven og arbejdsmiljølovens kapitel 9 og 10 fraviges.

Jeg vil gerne understrege, at ansøgninger om dispensation vil blive vurderet nøje, netop fordi der er tale om at fravige regler, som ellers er ufravigelige. Som det også fremgår af bemærkningerne til forslaget, skal en række betingelser være opfyldt, før dispensationen kan komme på tale:

- Der skal indgås en aftale mellem de ansatte og den enkelte virksomhed. Virksomheden kan ikke ensidigt søge om dispensation.
- Aftalen og ansøgningen om dispensation skal være begrundet i etableringen af nye arbejdspladser.
- Der kan kun dispenseres fra de nævnte love og kun i det omfang, det ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg er ikke enig i, at aftaler med de ansatte ikke kendes i dansk ret. Det danske decentrale forhandlingssystem bygger netop i høj grad på aftaler mellem virksomheden og de ansatte på

virksomheden. Heri ligger også, at jeg regner med, at der vil kunne indgås forskellige aftaler med forskellige grupper af ansatte.

I det omfang de ansatte og virksomheden ønsker at fravige indgåede overenskomster, er noget sådant ikke omfattet af ministerens be-myndigelse, men kan alene ske med overenskomstparternes indforståelse. Allerede af den grund er der ikke tale om, at loven er i strid med ratificerede ILO-konventioner.

Jeg regner i øvrigt med at holde hovedorganisationerne tæt orienteret om udviklingen, bl.a. for at kunne drøfte behovet for parallelle initiativer på det lovmæssige og det overenskomstmæssige område.

Jeg vil gerne medgive LO, at der er tale om en utraditionel fremgangsmåde i denne sag, men efter min opfattelse skal forsøgsordningen først og fremmest ses som en mulig måde at få etableret flere arbejdspladser. Som en sidegevinst kan forsøgsordningen bidrage til at få af-dækket om og på hvilke områder de gældende regler eventuelt utilsigtet virker hæmmende på virksomhedernes mulighed for vækst.

Spørgsmål nr. 8:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til henvendelsen af 9. juni 1992 fra Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, jf. bilag 9.

Svar:

Jeg vil gerne medgive CO-Metal, at der er tale om en utraditionel fremgangsmåde i denne sag i forhold til den sædvanlige fremgangsmåde vedrørende arbejdsmarkedspolitik i Danmark, men efter min opfattelse bør alle forslag, som har til formål at etablere flere arbejdspladser, i den nuværende situation fremmes uanset fremgangsmåde.

Netop fordi der er tale om en utraditionel fremgangsmåde, regner jeg i øvrigt med at holde hovedorganisationerne tæt orienteret om

udviklingen, bl.a. for at kunne drøfte behovet for parallelle initiativer på det lovmæssige og det overenskomst-mæssige område.

Efter CO-Metals opfattelse vil L 289 gøre arbejdsmiljø og aftaleforhold til et konkurrenceparameter mellem virksomheder i Danmark og medføre en u hensigtsmæssig konkurrenceforvridning.

Hertil bemærkes, at L 289 skal bidrage til etableringen af en række afgrænsede erhvervszoner i områder, der befinder sig i en erhvervs-mæssigt vanskelig situation, hvor der tilbydes virksomheder særlig gunstige vilkår. Der er endvidere tale om et tidsbegrænset forsøg. På den baggrund finder jeg ikke, man kan tale om konkurrenceforvridning i sædvanlig forstand. Jeg finder derfor heller ikke, at der er behov for at sikre andre virksomheder mod virkningerne af loven.

Jeg vil gerne understrege, at ansøgninger om dispensation vil blive vurderet nøje, netop fordi der er tale om at fravige regler, som ellers er ufravigelige. Som det også fremgår af bemærkningerne til forslaget, skal en række betingelser være opfyldt, før dispensation kan komme på tale:

- Der skal indgås en aftale mellem de ansatte og den enkelte virksomhed. Virksomheden kan ikke ensidigt søge om dispensation.
- Aftalen og ansøgningen om dispensation skal være begrundet i etableringen af nye arbejdspladser.
- Der kan kun dispenseres fra de nævnte love og kun i det omfang, det ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

I det omfang de ansatte og virksomheden ønsker at fravige indgåede overenskomster, er noget sådant ikke omfattet af ministerens bemyndigelse, men kan alene ske med overenskomstparternes indforståelse.

Med hensyn til de EF-retlige forhold omkring L 289 og de øvrige forslag (L 281, L 293, L 294, L 297 og L 299), som tilsammen skal muliggøre etableringen af erhvervszoner, skal jeg henlede opmærksomheden på bemærkningerne til forslagene ikrafttrædelsesbestemmelser. Lovforslagene vedrørende oprettelsen af erhvervszoner vil blive notificeret over for EF-Kommissionen i overensstemmelse med de gældende regler herom, og de 6 love vil ikke blive sat i kraft, før EF-Kommissionens anerkendelse foreligger.

Spørgsmål 11:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til henvendelsen af 9. juni 1992 fra Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, jf. bilag 9.

Enslydende spørgsmål er stillet arbejdsministeren.

Svar:

Jeg henviser til arbejdsministerens besvarelse af det enslydende spørgsmål 8.

Det kan ikke bestrides, at en forsøgsordning som den foreslåede i sagens natur vil kunne påvirke konkurrencevilkårene mellem virksomheder i og uden for en erhvervszone. Dette problem gjorde jeg opmærksom på ved førstebehandling den 17. januar 1992 af beslutningsforslag nr. B 24.

Men der er efter forslaget tale om en forsøgsordning, der såvel tidsmæssigt som geografisk er stærkt begrænset i forhold til beslutningsforslag B 24.

Jeg finder det imidlertid naturligt, at det konkurrencemæssige aspekt inddrages ved udpegningen af erhvervszonerne. Disse må etableres, hvor der er mest behov og de bedste forudsætninger for dels at udnytte den fleksibilitet, som en erhvervszone giver, og dels for at minimere den konkurrenceforvridende effekt.

Spørgsmål nr. 12:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til henvendelsen af 11. juni 1992 fra Dansk Industri, jf. bilag 16.

Svar:

Det fremgår af henvendelsen, at Dansk Industri finder det urimeligt, at der gives dispensation fra bestemmelser, som er indført med henblik på at tilgodese medarbejdernes helbred og velfærd. Endvidere giver Dansk Industri udtryk for utilfredshed med, at der skabes særlig gunstige vilkår i små områder. Efter Dansk Industris opfattelse burde der i stedet udformes en politik, som kunne komme virksomheder over hele landet til gode.

Jeg vil gerne understrege, at ansøgninger om dispensation vil blive vurderet nøje, netop fordi der er tale om at fravige regler, som ellers er ufravigelige. Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, skal en række betingelser

være opfyldt, før dispensation kan komme på tale:

- Der skal indgås en aftale mellem de ansatte og den enkelte virksomhed. Virksomheden kan ikke ensidigt søge om dispensation.
  - Aftalen og ansøgningen om dispensation skal være begrundet i etableringen af nye arbejdspladser.
  - Der kan kun dispenseres fra de nævnte love og kun i det omfang, det ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser.
- Jeg er enig med Dansk Industri i, at målet selvfølgelig er en erhvervs- og arbejdsmarkeds-

politik, der generelt skaber gode vilkår for alle virksomheder i landet med øget beskæftigelse til følge. Jeg ser imidlertid forsøget med erhvervszoner som en akut håndsrækning til områder, der befinder sig i en erhvervsmæssigt vanskelig situation. Der er derfor efter min opfattelse heller ikke tale om konkurrenceforvridning i sædvanlig forstand.

Som en sidegevinst kan forsøgsordningen bidrage til at få afdækket om og på hvilke områder de gældende regler eventuelt virker hæmmende på virksomhedernes mulighed for vækst.

Dansk Industri

Bilag

Til Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg

Vedrørende: Lovpakken om en forsøgsordning for erhvervszoner

Dansk Industri kan tilslutte sig ideen om at reducere administrative byrder og beskatningen for at forbedre virksomhedernes konkurrencevilkår.

Imidlertid bør sådanne lovforslag gøres generelle for hele landet, hvis de i øvrigt er velbegrundede. Derimod vil indførelsen af en række erhvervszoner i praksis føre til betydelige forskelle i konkurrencevilkår mellem virksomheder, der reelt leverer ydelser og varer til samme marked. Det er ganske enkelt konkurrenceforvridning.

Det forekommer også temmelig urimeligt, at der gives dispensation med hensyn til en række bestemmelser, som er indført med den be-

grundelse, at medarbejdernes helbred og velfærd skal tilgødeses.

Såfremt en dispensation ikke udsætter medarbejderne for en helbredsrisiko, så bør man revidere lovgivningen generelt.

Løsningen på beskæftigelsesproblemerne skal derfor ikke søges i kunstigt skabte konkurrencefordele for virksomheder beliggende inden for små, arbitrært fastsatte erhvervszoner. De skal søges i udformningen af en politik, der generelt øger fleksibiliteten, mobiliteten og incitamenter til jobsøgning for arbejdsstyrken. Og som sikrer konkurrencedygtige vilkår, herunder skattevilkår, og en effektiv offentlig forvaltning for *alle* virksomheder i *hele* Danmark.

Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark

Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg

I forbindelse med Folketingets Arbejdsmarkedspolitiske Udvalgs behandling af L 289, »Lov om dispensation fra forskellige love i forbindelse med oprettelsen af erhvervszoner«, skal CO-industri, der repræsenterer 310.000 ansatte lønmodtagere i industrien, bede udvalget om at tage følgende synspunkter med i deres behandling af lovforslaget.

Lovforslag L 289 lægger op til et afgørende brud med de sidste årtiers arbejdsmarkedspolitik. I Danmark har vi oparbejdet en tradition for, at aftaleforhold på arbejdsmarkedet sker gennem forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter.

Denne aftaletradition har været medvirkende til, at det danske arbejdsmarked kun sjældent er ramt af arbejdsnedlæggelser og andre konflikter. Baggrunden for dette er ikke mindst den gensidige respekt, der er mellem arbejdsmarkedets parter om, at aftaler overholdes.

Det er dybt beklageligt, at man fra et flertal i Folketinget nu ønsker at undergrave denne respekt for aftaler på arbejdsmarkedet.

CO-industri beklager, at et flertal i Folketinget lægger op til at gøre arbejdsmiljø og aftaleforhold til et konkurrenceparameter mellem virksomheder i Danmark. En gennemførelse af lovforslaget vil betyde, at virksomheder beliggende i de særlige erhvervszoner vil få konkurrencefordele på en række områder, som bryder med de principper, Danmark hidtil har forfægtet i EF-sammenhæng.

CO-industri er af den opfattelse, at lovforslaget vil være i strid med en række af de principper, der ligger til grund for EF's konkurrencepolitik. Vi skal derfor opfordre Folketingets Arbejdsmarkedspolitiske Udvalg til at få de EF-retlige forhold omkring L 289 grundigt belyst. Vi er i Danmark allerede nu rigeligt belastet med beklagelige eksempler på, at dansk lovgivning har været i strid med EF-retten, og

vi kan ikke se noget formål med at udvide denne række af sager.

Hensigten med lovforslag L 289 er at skabe flere arbejdspladser, et formål, som CO-industri til enhver tid vil bakke op omkring og finder tiltrængt. CO-industri står dog uforstående over for, at man i regeringen tror på, at L 289 vil medvirke til at øge beskæftigelsen.

Erfaringerne med erhvervszoner i England og Irland viser, at erhvervszoner snarere flytter rundt på beskæftigelsen inden for landets grænser end skaber nye arbejdspladser.

Andre initiativer end erhvervszoner vil kunne skabe reelle arbejdspladser uden konkurrenceforvridning. Såfremt partierne bag L 289 reelt ønsker at øge beskæftigelsen, står CO-industri gerne til rådighed med forslag, der sikrer arbejdspladser uden social dumping.

Et lignende forslag som det, der er samlet flertal omkring i forbindelse med aktiveringsaftalen af 8. maj, er behandlet i Folketinget den 17. januar i år. Under 1. behandling af dette forslag, der var fremsat af Fremskridtspartiet, tog alle Folketingets partier, med undtagelse af forslagsstillerne, afstand fra ideen om erhvervszoner i Danmark.

Efter CO-industris opfattelse er der ikke sket afgørende ændringer af danske forhold på de tre måneder, der er mellem Folketingets 1. behandling af Fremskridtspartiets lovforslag om erhvervszoner i januar og den 8. maj.

CO-industri kan fuldt ud støtte industriminister Anne Birgitte Lundholts udtalelse under folketingsdebatten den 17. januar om, at:

»Det kan jo ikke overraske, at en næsten fuldstændig afskaffelse af byrder og restriktioner vil virke tillokkende, men et sådant tag-selv-bord, der vil kalde en skov af forskelligt rettede virksomheder frem, vil vise sig at skabe flere problemer, end det vil løse«.

I samme folketingsforhandling sagde den konservative ordfører Flemming Hansen:

Forslaget om erhvervszoner er en skøn tanke, men naturligvis er den fuldstændig konkurrenceforvridende og urealistisk.

I CO-industri har vi svært ved at se det »skønne« i tanken, men er enige i, at ideen er urealistisk.

Venstres ordfører i folketingsdebatten, Pia Larsen, sagde:

»Men vi mener ikke, at det er vejen frem til en forbedring af erhvervslivets vilkår og hermed beskæftigelsessituationen«.

Udtalelser som alle blev fremført fra Folketingets talerstol i januar og som CO-industri fortsat helt kan tilslutte sig.

Det Radikale Venstres ordfører i folketingsdebatten var Lone Dybkjær, der sagde:

»Jeg synes sådan set, det er et fint forslag, og når jeg gerne vil gratulere Fremskridtspartiet, er det, fordi det virkelig er lykkedes Fremskridtspartiet at samle hele Folketinget imod sig«.

CO-industri skal derfor opfordre det flertal i Folketinget, der tidligere har samlet sig mod indførelse af konkurrenceforvridende erhvervszoner, til at fastholde deres synspunkt.

CO-industri håber, at Folketinget ved behandlingen af L 289 vil besinde sig og beslutte en reel indsats over for ledigheden.

LO Landsorganisationen i Danmark

Folketinget, Arbejdsmarkedsudvalget

Vedrørende: Lovforslag nr. L 289 om dispensation fra forskellige love i forbindelse med oprettelsen af erhvervszoner

Den 12. maj 1992 fremsatte arbejdsministeren med det formål at styrke erhvervsudviklingen og beskæftigelsen inden for økonomisk udsatte områder lovforslag nr. L 289.

For at opnå dette mål foreslås, at der inden for afgrænsede erhvervszoner i udsatte amter efter godkendelse af Arbejdsministeriet kan arbejdes, uden at virksomheder opfylder de lovsikrede minimumsregler for besklyttelse af lønmodtagere i feielloven, funktionærloven og arbejdsmiljøloven kapitel 9 og 10 m.v.

Efter Landsorganisationens opfattelse vil forslaget kunne medføre uhensigtsmæssig konkurrenceforvriddning ikke alene mellem de forskellige amter, men også lokalt mellem virksomheder inden for og uden for de pågældende erhvervszoner.

Når dertil kommer, at de forskellige konkurrencevilkår opstår ved, at virksomheder i erhvervszoner kan fritages for økonomiske forpligtelser over for de ansatte, som ellers er generelt gældende på det danske arbejdsmarked (social dumping), er lovforslaget efter LO's opfattelse yderst skadeligt.

Der skal herunder erindres om, at en hjørnesten i dansk politik med hensyn til den sociale dimension i EF netop er at begrænse den ulige konkurrence, der følger af social dumping. Hvis vi selv indfører muligheder for at konkurrere på dårlige ansættelsesvilkår, vil det undergrave landets troværdighed og dermed bestræbelserne for at opnå forbedringer i EF.

Det skal endvidere fremhæves, at de i lovforslagets § 1, stk. 2, nævnte love ofte er optaget som en integreret del af kollektive overenskomster. Det betyder, at en fravigelse af lovene inden for specielle erhvervszoner ud over forringelser af lønmodtagernes lovsikrede retsgarantier også vil være brud på kollektive overenskomster (eller indgreb i bestående kollektive overenskomster).

Til illustration af problemer med det foreliggende lovforslag kan i øvrigt nævnes spørgsmålet om, hvad der forstås ved »de ansatte« i lovens § 1, stk. 1, pkt. 1. Konstruktionen med denne gruppe som aftalepart er ikke kendt i dansk ret, og det forekommer umiddelbart vanskeligt såvel at afgrænse som at indpasse denne gruppes aftaler i det almindelige fagretlige system.

Dertil kommer, at det er helt i strid med traditionen på det danske arbejdsmarked, hvis kompetencen til at fravige generelle regler henlægges til andre end arbejdsmarkedets parter.

Såfremt lovforslaget realiseres, bør der udover arbejdsministerens godkendelse af de forringede ansættelsesvilkår i det mindste indføres en tilsvarende godkendelse fra de relevante parter på arbejdsmarkedet.

Afslutningsvis skal det oplyses, at lovforslaget i den foreliggende form efter Landsorganisationen i Danmarks opfattelse er i strid med internationale forpligtelser, Danmark har påtaget sig i henhold til ratificerede ILO-konventioner.